

Asia: VN/24024/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi turvetuotantokoneiden romutustuesta vuosina 2022–2023

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Bioenergia ry pitää tärkeänä, että keväällä 2021 sovitussa turvealan tukipaketissa on viimein päästy eteenpäin ja saatu aikaan luonnos asetuksesta, jonka mukaan turvetuotannon erikoiskaluston romutusta voitaisiin tukea.

Bioenergia ry:n huomiot asetuksen taustamuistioon

Asetuksen taustamuistiossa todetaan turpeen tuotannossa toimivan yhteensä 442 yritystä ja että valtakunnan tasolla välittömien ja välillisten henkilötyövuosien määrä vähenee turpeen käytön puolittuessa 1 250 henkilötyövuotta. Arviot ovat kuitenkin jo pari vuotta vanhoja. Bioenergia ry:n ja alalla toimivien yrittäjäjärjestöjen mukaan energiaturpeen käytön puolittuminen tapahtuu jo vuonna 2022 ja alalta on jo kadonnut 2000 henkilötyövuoden verran

välittämiä ja välillisiä työtilaisuuksia, kun tuotanto on pudonnut kymmenesosaan kolmessa vuodessa. Samaan aikaan turveyritysten käyttöomaisuuden arvo on romahtanut.

Bioenergia ry pitää asetuksen tavoitetta oikeansuuntaisena, kun tuella pyritään kattamaan sekä osa turveyrittäjien käyttöomaisuuden arvon alenemisesta, että romutuksesta syntyneitä kustannuksia. Romutustuki on osa muita alalle suunniteltuja tukitoimia ja yritys kohtuullistaa turveyrittäjien taloudellisia tappioita. Turveyrittäjien uudelleentyöllistymistä ja siten pysymistä työelämässä on kuitenkin vaikea osoittaa, minkä taustamuistiokin toteaa.

Muistio toteaa edelleen, että ”valmistelun aikana on kuultu mahdollisia tuen saajia ja etujärjestöjä.” Kuuleminen ja viestintä on kuitenkin jäänyt vajavaiseksi alan toimijoihin ja järjestöihin päin varsinkin keväällä kokoontuneen romutustukea valmistelleen työryhmän jälkeen eikä kiireelliseksi katsotusta valmistelusta juuri tiedetty mitään kesäkuun lopulta marraskuulle.

On hyvä, että romutustukeen liittyvä neuvonta ja päätöksenteko keskitetään Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen ja alueelle, jossa lähtökohtaisesti on turvealan tuntemusta. Taustamuistiossa kuitenkin todetaan, ettei esitys aiheuttaisi merkittäviä organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia, sillä tukiohjelma voidaan toteuttaa nykyisillä järjestelmillä ja resursseilla. Arviomme mukaan on kyseenalaista, riittävätkö neuvontaan ja tukeen nykyiset resurssit. Tuen hakijan olisi voitava varmistua ennen koneen romuttamista, oikeuttaako kone romutustukeen. Tukea mahdollisesti tarvitsevien yritysten joukko on hyvin rajallinen, ehkä pari sataa yritystä ja ne hajautuvat usean ELY-keskuksen alueelle. Osaamisen ja neuvonnan tason varmistamiseksi heti alkuvuodesta 2022 tähän vastuutetun ELY-keskuksen resursseihin on kiinnitettävä huomiota välittömästi.

Bioenergia ry:n huomioita asetusluonnokseen

Tuen myöntäminen

Tuki esitetään myönnettäväksi vähämerkityksisenä tukena eli de minimis-tukena. Sen etuna on oikeudellinen perusta ja nopeus (ei EU-notifiointia) mutta haittapuolena, että sitä voidaan myöntää vain 200 000 euroa kolmen vuoden aikana. Suurelle osalle yrityksistä tämä on liian matala ottaen huomioon myös yrittäjät, jotka hakevat sekä romutustukea että kaavailtua luopumistukea. Lisäksi tuen saajat ovat voineet saada samanaikaisesti myös muita de minimis -tukia. Tässä muodossaan romutuspalkkio sopii yrittäjille, jotka eivät enää ajattele uutta liiketoimintaa, koska de minimis - ehdoista ja tukikatosta seuraa uuden yritystoiminnan tuelle rajoitteita seuraaville vuosille.

Monet yritykset alalla ovat jo niin suurissa vaikeuksissa, että koneita on jouduttu myymään tai käynnistämään konkurssi. Asetusluonnos jättää avoimeksi, miten konkurssipesään suhtaudutaan sen mahdollisesti hakiessa romutustukea. Oikeudenmukaisen siirtymän periaatteen näkökulmasta myös konkurssipesien tulisi voida hakea romutustukea.

Tuen myöntämisen edellytyksenä esitetään, että yritys on merkittynä yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001) tarkoitettuun yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ennen vuotta 2020 ja, että tuen hakija esittää 9 §:n mukaisen romutustodistuksen. Tämä antaa mahdollisuuden mahdollisimman monelle hakea tukea, koska kaikki turvetuotannossa eriasteisesti mukana olleet yritykset eivät välttämättä ole rekistereihin ilmoittaneet toimialakseen turvetuotantoa tai edes koneurakointia ja ylipäänsä

toimialaluokkaa kovin tarkasti. Yrityksen toimialailmoituksen epämääräisyys ei saa estää tuen saamista, jos yritys pystyy muutoin osoittamaan harjoittaneensa turvetuotantoa.

Tukea hakevan on ilmoitettava asetusluonnoksen mukaan romutetun koneen valmistenumero, malli, merkki ja muut tarpeelliset yksilöintitiedot. Kalusto voi olla melko vanhaa ja remontoitua tai osin myös itse valmistettua. Valmistenumeroa ei välttämättä löydy koneesta. Tästä ei saa tulla kategorista estettä tuen myöntämiselle.

Asetuksen rajaus, että romutustukea ei myönnettäisi tuen hakemisesta laskettuna yli 15 vuotta sitten hankitulle turvekoneelle ei tee oikeutta alalla vallitsevalle käytännölle, jossa kalusto saattaa olla hyvinkin vanhaa, mutta sitä on pidetty käyttökuntoisena vuodesta toiseen kuluvia osia vaihtaan ja perusrakennettakin huoltaen ja korjaten usein talvisaikaan ja omatoimisesti. Tällaisesta kokonaistaloudellisesta toimintamallista ei nyt palkita. Ikä ei juuri kerro turvealan erikoiskaluston käyttöarvosta mitään. Kaluston arvottamisessa olisi huomioitava siihen vuosien saatossa tehty korjaus- ja päivitystyspanos. Uushankintahinnan perusteella tuen määrittäminen olisi parempi vaihtoehto, jos tuki halutaan sitoa koneen hintaan.

Asetusluonnoksen 7§:n mukaan turvekoneen romutustuki lasketaan kertomalla iän mukaisella tukiprosentilla koneen hankintahinta. Hankintahinnan perusteella ikävähennyksen huomioiva tukiprosentti johtaa kuitenkin selkeään aliarvioon suhteessa kaluston käyttöarvoon. Hankintahintaa voi olla lisäksi vaikea määrittää, koska hankintahinta voi olla vaikea määrittää taikka todistaa, koska tositteita tai kauppakirjoja ei vanhoista laitteista enää välttämättä ole olemassa.

Bioenergia ry esittää tuen ehdoksi muotoilua ”Tukea myönnetään romutukseen ennen vuotta 2020 hankituille ja edelleen toimintakuntoisille turvekoneille.” Jos jotain ikää halutaan asetukseen, niin raja voisi olla 30 vuotta. Esitämme lisäksi, että turvetuotannon kalustolle määritetään kalustotyypeittäin korvaushinta, joka maksettaisiin tuotantokuntoisen kaluston romuttamisesta. Tämä myös yksinkertaistaisi tukikäsitteilyä.

Koska alalla on reilusti konekapasiteettia yli nykyisen ja tulevankin tuotantotarpeen, asetuksen 6 §:ään tukikelpoisista turvetuotantokoneista on syytä lisätä

mekaaninen keruuvaunu, imuvaunu, jyrsimet, kääntäjät, karheajat, hihnakuormaimet, kuljetuskärkyt, palokärkyt, ojajyrsimet, tasausruuvit, kunnostusjyrsimet, suontasauslanat ja myös palaturpeen tuotantoketjun kalusto.

On huomattava, että noin kaksi kolmasosaa turvetuotannon konekannasta on ollut urakanantajien omaisuutta. Nämä eivät ole tukikelpoisia tai sitten tukikatto tulee nopeasti vastaan. Onkin hyvin epätodennäköistä, että romutustukeen varattu 30 miljoonaa euroa tulee lopulta käytettyä tähän tarkoitukseen vuoden 2023 loppuun mennessä.

Lausunnon valmistelija: Hannu Salo, etunimi.sukunimi@bioenergia.fi

Harri Laurikka
toimitusjohtaja
Bioenergia ry

Laurikka Harri
Bioenergia ry

Salo Hannu
Bioenergia ry